
Vernís (ceràmica)

Autor:

Data de publicació: 27-10-2014

Per definició general, es diu vernís a la substància líquida i transparent, de composició resinosa, [nota 1] usada per cobrir superfícies amb una pel·lícula brillant i protectora. [1] Més en concret, en terrisseria i ceràmica, es diu vernís a la suspensió col·loïdal que s'aplica, generalment en estat cru, en la superfície de les peces en elaboració, i que un cop cuites els donarà una lluentor característica i els servirà de impermeabilitzant.

En la producció ceràmica és important diferenciar l'antic vernís no vitri, [nota 2] característic de la fàbrica clàssica grega, la terra sigillata romana i altres ceràmiques itàliques, l' vernís vitri comú a les diferents tècniques emprades en les peces vidriades pròpiament dites.

Esferes de terracota amb vernís i amb òxid; obra de Lucio Fontana el 1957, al Museu Internacional de Ceràmica de Faenza.

Taula de continguts

- 1 Vernís antic clàssic (no vitri)
- 2 Vernís estannífer
- 3 Vernís lluent
- 4 Vernís negre
- 5 Vernís plumbífer
- 6 Vernís vermell
- 7 Digressions, confluències i síntesi
- 8 Vegeu també
- 9 Notes
- 10 Referències
- 11 Bibliografia
- 12 Enllaços externs

Vernís antic clàssic (no vitri)

Diferents especialistes coincideixen que el vernís antic, usat en les ceràmiques gregues i itàliques de figures negres, figures vermelles i obra amb vernís negre, així com en la terra sigillata romana, s'aconseguia a partir d'argiles desfloculades, [nota 3] a les quals és probable que s'afegissin aglutinants orgànics. La característica diferenciadora del vernís clàssic amb el vedrió és que aquell no vitrifica durant la cocció per no tenir components silicis. [2]

Vernís estannífer

Anomenat així per ser la seva base el estany fos amb plom, als quals s'afegeixen sal, sorra i aigua. S'utilitza després

de la primera cocció, banyant (per immersió o abocament) les peces, que després, després de la segona cuïta, es presenten amb un esmalt blanc característic (blanc estannífer). [3]

Vernís lluent

Aquesta tècnica ornamental molt utilitzada en Roma i paral·lela a la del vernís negre, s'aconseguia banyant les peces amb un vernís antic ric en òxids metàl·lics (Fe O), que produïen efectes iridiscent després de la cocció. [2]

Vernís negre

Plat àtic de vernís negre. Necròpolis de l'Albufereta (Alacant). Segon quart del segle IV aC Museu Arqueològic d'Alacant (Espanya).

El vernís negre forma part del conjunt de vernissos antics, s'obtenia a base d'argiles riques en ferro cuites en atmosfera reductora .[4]

Vernís plumbífer

Rep aquest nom pel plom que forma part de la seva composició, juntament amb sal i sorra mòlts i barrejats amb aigua. El vernís plumbífer o plumbi (amb el qual es banyen les peces en cru i abans de la cuïta) produeix un vidriat brillant i transparent que permet conservar els colors originals del fang o de l'engalba, si n'hi va haver. També es poden aconseguir coloracions afegint prèviament els òxids metàl·lics corresponents. [5]

Vernís vermell

Plat romà decorat amb vernís vermell. Jaciment a la conca del riu Trabancos, Nava del Rei (Valladolid).

Les superfícies ceràmiques cobertes amb aquesta tècnica de decoració, similar a la del vernís negre i el vernís lluent, és a dir partint d'un vernís antic ric en pigments de ferro, després de ser cuites en oxidació presentaven tons vermellosos. [2]

Digressions, confluències i síntesi

Com s'ha vist, en el llenguatge ceràmic, vernís és un terme amb un significat ampli i controvertit, [6] segons el context. També se li aplica el significat de engalba fundent , i fins i tot se sol utilitzar com a sinònim d'esmalt ceràmic o vidrat. [7]

En l'aspecte tècnic artesanal, sembla comú a totes les cultures que per elaborar el vernís es parteixi d'una selecció d'argiles naturals a les quals s'afegeix aigua i algun defloculant, separant la part més interessant de la barbotina, normalment la capa intermèdia després que reposi la suspensió. Depenent del contingut en òxids, de l'atmosfera de cocció i la temperatura s'obté un envernissat de diferent color, arribant-se a una veritable vitrificació quan la temperatura és elevada.

Vegeu també

Vernís

Esmalt

Silicat de sodi

Notes

Bàsicament: resines dissoltes en alcohol, olis com el de trementina i dissolvents de ràpida evaporació.

El tradicional mogate terrissaire.

Gale defineix desfloculació com la "dispersió de les partícules d'argila mitjançant electrolits alcalins (desfloculants) per

fluïdificar una massa sense necessitat d'afegir molta aigua".

Referències

Guillermo Fatás, Diccionari de termes d'art , p. 44.
Carmen Padilla ea, Diccionari de materials ceràmics
Guillermo Fatás , Diccionari de termes d'art , p. 44-45.
Carrascosa Moliner, Begoña. Iniciació a la conservació i restauració d'objectes ceràmics. Universitat Politècnica de València, 2007, p. 25. ISBN 9788483630457.
Guillermo Fatás, Diccionari de termes d'art , p. 45.
Niveau de Villedary i Mariñas, Ana María. Les Ceràmiques Gaditanes "Tipus Kuass". Reial Acadèmia de la Història, 2003, p. 142. ISBN 8495983281.
Gallec, Rosa; Sanz, Joan Carles. Diccionari Akal del color. Akal, 2001, p. 155. ISBN 978-84-460-1083-8 [Consulta: 21 maig 2012]. «vidriat que s'aplica a una obra de ceràmica.»

Bibliografia

Caro Bellido, Antonio. Diccionari de termes ceràmics i de terrisseria. Cadis: Agrija Edicions, 2008. ISBN 84-96191-07-9.
Morales gueto, Joan. Tecnologia dels materials ceràmics. Madrid: Edicions Díaz de Santos, 2005. ISBN 978-84-79787-226.
Carme Padilla Montoya, Equip Staff, Paloma Cabrera Bonet, Ruth Maicas Ramos. Diccionari de materials ceràmics. Madrid: Subdirecció General de Museus. Ministeri d'Educació, Cultura i Esport. Secretaria General Tècnica. Centre de Publicacions, 2002. ISBN 84-36936-388.
Fatás Cabeza, Guillem; Borràs, Gonzalo. Diccionari de Termes d'Art. Madrid: Anaya, 1993. ISBN 84-7838-388-3.

Enllaços externs

Vernissos sintètics: estudi comparatiu de vernissos sintètics utilitzats en la restauració de ceràmiques , estudi d'Astrid Caroca Rodríguez. Consultat el 4 de setembre de 2012.